

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI MOOTTORIBENSIININ, DIESELÖLJYN JA ERÄIDEN MUIDEN NESTEMÄISTEN POLTTOAINEIDEN LAATUVAATIMUKSISTA**1 PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Valtioneuvoston asetus moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista (1206/2010, jäljempänä *voimassa oleva liikennepolttoaineiden laatuasetus*), ehdotetaan kumottavaksi ja sen tilalle säädettäväksi uusi asetus. Asetuksen uudistamisella päivitettäisiin moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuun liittyvät viranomaisia ja viranomaisten toimivaltuuksia koskevat säännökset ja velvoitteet, joissa otettaisiin huomioon muun muassa EU:n markkinavalvonta-asetuksen kansallinen toimeenpano. Ehdotuksessa ei muutettaisi sääntelyä, joka koskee varsinaista polttoaineen laatua ja sitä koskevia EU-sääntelyä johtuvia velvoitteita.

Asetuksen mukaisten tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena toimii ympäristönsuojelulain (527/2014) 24 a §:n 2 momentin mukaisesti Suomen ympäristökeskus. Asetuksen viranomaisia koskevat vaatimukset päivitettäisiin ja asetuksessa säädettäisiin lakia tarkempia säännöksiä viranomaisten tehtävistä. Jatkossa Suomen ympäristökeskus vastaisi muun muassa polttoainenäytteitä koskevien tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle sekä toimenpiteistä, joihin olisi ryhdyttävä vaatimustenvastaisuustilanteissa. Tullin roolia näytteenotosta vastaavana tahona ja näytteiden analysoijana ei muutettaisi.

Lisäksi ehdotetussa uudessa asetuksessa täsmennettäisiin viittaussääntelyä muuhun lainsäädäntöön, sekä poistettaisiin vanhentunutta sääntelyä muun muassa siirtymäsäännöksistä.

Asetus annettaisiin ympäristönsuojelulain 216 §:n 2 momentin ja 218 §:n 1 momentin nojalla. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan marraskuussa 2022.

2 NYKYTILA JA MUUTOKSEN TARVE

Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/70/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 1998, bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta ja neuvoston direktiivin 93/12/ETY muuttamisesta, jäljempänä *polttoaineiden laatudirektiivi*, on toimeenpantu voimassa olevalla liikennepolttoaineiden laatuasetuksella. Direktiivin markkinavalvontaa koskevat velvoitteet kohdistuvat polttoaineisiin, joiden laadusta ja laadunvalvonnasta säädetään direktiivissä. Direktiivi kuuluu markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä *EU:n markkinavalvonta-asetus*, soveltamisalaan.

Polttoainedirektiivin soveltamisalaan kuuluvia tuotteita koskevat markkinavalvontavelvoitteet toteutettiin ympäristönsuojelulain muutoksella 916/2021, ja muutokset

tulivat voimaan 1.1.2021. Muutoksella ympäristönsuojelulakiin lisättiin uusi 24 a §, jonka 2 momentin mukaan Suomen ympäristökeskus toimii 216 §:n 2 momentin nojalla annetun voimassa olevan polttoaineiden laatuasetuksen mukaisten tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena. Lain uudessa 24 b §:ssä säädetään markkinavalvontaviranomaisten toimivallasta. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain, jätelain ja EU-ympäristömerkistä annetun lain sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 153/2021) todetaan, että markkinavalvontalain (1137/2016) soveltamisalaan kuuluvia EU-säädöksiä on toimeenpantu lakien lisäksi useilla valtioneuvoston asetuksilla. Asetuksiin tulee tehdä eräitä muutoksia markkinavalvontasääntelyn muutosten voimaantulon jälkeen, ja asetusmuutokset esitellään valtioneuvostolle tämän hallituksen esityksen voimaantulon jälkeen. Tässä esityksessä ehdotettavat muutokset ja uuden asetuksen antaminen liittyvät edellä mainittuun hallituksen esitykseen sekä markkinavalvontalain muutokseen.

Markkinavalvonta koskee EU:n sisämarkkinoille saatettuja tai saataville asetettuja tuotteita, joille on erityissääntelyssä asetettu erilaisia vaatimuksia esimerkiksi tuotteen ominaisuuksista, ympäristöystävällisyydestä tai turvallisuudesta. Markkinavalvonnassa valvotaan, että tuotteet vastaavat niille asetettuja erityisiä vaatimuksia, kun tuotteet ovat saatavilla EU:n sisämarkkinoilla. Tuotteita koskevissa erityissäädöksissä voi olla myös muuta kuin markkinavalvontaa ja tuotteita koskevaa sääntelyä, joka ympäristöhallinnon hallinnonalalla koskee esimerkiksi ympäristön pilaantumisen tai jätteiden synnyn ehkäisemistä. Näiden vaatimusten valvonnassa on kysymys muusta valvonnasta kuin tuotteiden markkinavalvonnasta. Voimassa olevan polttoaineiden laatuasetuksen mukainen polttoaineiden laadunvalvonta tai muu valvonta on kuitenkin vaikea erottaa markkinavalvonnasta. Asetuksen mukaisena muuna valvontana voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että varmistetaan asetuksen 8 §:n mukaisesti, että jakeluasemilla on riittävät merkinnät. Erotuksena markkinavalvonnalle ja laadunvalvonnalle voitaisiin pitää sitä, että markkinavalvontaa tulisi toteuttaa riskiperusteisesti eikä kaiken kattavana täysvalvontana. Kuitenkin riskiperusteinen, tiettyyn otantaan perustuva markkinavalvonta koskisi aivan samoja polttoainenäytteitä, joita jo tällä hetkellä otetaan laadunvalvonnan nimissä eri polttoaineista. Asetuksen mukainen markkinavalvonta ja laadunvalvonta vastaavatkin käytännössä lähes täysin toisiaan, eikä niiden erottaminen toisistaan käytännössä tai viranomaisvastuutahon näkökulmasta ole lainkaan tarkoituksenmukaista.

Nykytila

Liikennepolttoaineiden laatuasetuksessa säädetään erilaisia vaatimuksia lyijylliselle ja lyijyttömälle moottoribensiinille, dieselöljylle ja muille nestemäisille polttoaineille. Polttoaineiden laadunvalvontaa toteutetaan polttoaineiden näytteenotolla ja analysoinnilla. Tulli on laatinut vuosittain näytteenotto suunnitelman, jonka ympäristöministeriö on hyväksynyt. Tulli ottaa näytteenotto suunnitelman mukaisesti näytteet jakeluasemilla, ja ne analysoidaan tullilaboratoriossa. Sieltä analyysitulokset on toimitettu ympäristöministeriölle, joka puolestaan toimittaa tiedot tuloksista Euroopan komissiolle. Käytännössä polttoaineiden laadunvalvonta on ollut selkeää ja rutiinimaista sekä pienimuotoista toimintaa. Rikkomuksia, joihin olisi ollut tarve puuttua, ei valvonnassa ole viime vuosina todettu. Toimivalta päättää polttoaineiden markkinoille luovuttajaa koskevista kielloista tai määräyksistä on ympäristöministeriöllä (ympäristönsuojelulain 183 §).

Liikennepolttoaineiden markkinavalvontatehtävä on katsottu asiaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 153/2021 s. 7, 10, 12, 14) olevan uusi tehtävä. Kuitenkin voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen mukainen valvonta ja näytteenotto vastaavat melko pitkälle niitä toimenpiteitä, jotka kuuluvat markkinavalvonnan toteuttamiseen. Tullin tällä hetkellä tekemä laadunvalvonta kattaa käytännössä EU:n markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät tuotteita koskevat tarkastukset ja ovat jopa laajempia kuin markkinavalvonnassa edellytetty riskiperusteisuuteen tai pistokoeluontoisuuteen perustuva tuotteiden vaatimustenmukaisuuden tarkastaminen. Jos vaatimustenvastaisuuksia ilmenisi, tulee markkinavalvontaviranomaisen, eli Suomen ympäristökeskuksen, ryhtyä markkinavalvontalain ja EU:n markkinavalvonta-asetuksen mukaisiin toimenpiteisiin. Vaatimustenvastaisuustilanteita eli polttoaineiden tiettyjen haitallisten aineiden pitoisuuksien ylittymisiä on ollut vuosien mittaan vain yksittäisiä. Suomen ympäristökeskus tekee Tullin kanssa yhteistyötä asetuksen toimeenpanossa.

Voimassa olevan liikennepolttoaineiden laatuasetuksen sekä raskaan ja kevyen polttoöljyn rikkipitoisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (413/2014, jäljempänä *voimassa oleva rikkiasetus*) mukaisista näytteenotoista sekä tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle on sovittu vuonna 2002 tehdyllä ympäristöministeriön ja Tullin välisellä sopimuksella YM45/481/2002. Sopimus on ollut aikanaan tarpeen, jotta polttoainenäytteiden ottaminen on saatu järjestettyä asianmukaisesti Suomessa ja analysoidut tulokset on saatu toimitettua komissiolle. Sopimus ei kuitenkaan enää olisi tarpeen, sillä näytteenottoon käytettävät määrärahat on osoitettu jo vuonna 2013 suoraan Tullin määrärahamomentille ja muista viranomaistehtävistä säädetään lainsäädännössä. Ainoastaan näytteenottotuloksia koskevien tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle olisi tarpeen lisätä säännökset tähän valtioneuvoston asetukseen, minkä lisäksi asetuksen perustelumuiotissa täsmennettäisiin, että näytteenottosuunnitelman laatiminen kuuluu osaksi Tullin näytteenottotehtäviä. Tämän jälkeen ympäristöministeriön ja Tullin välinen sopimus voitaisiin todeta rauenneeksi. Voimassa olevan rikkiasetuksen sääntelyä muutettaisiin samaan aikaan nyt ehdotettavan asetuksen kanssa, muun muassa viranomaistehtävien päivittämistarpeen vuoksi.

3 EHDOTUKSEN SISÄLTÖ

Keskeiset ehdotukset

Nyt ehdotettavan liikennepolttoaineiden laatuasetuksen mukainen polttoaineiden näytteenotto ja analysointi, eli asetuksen mukainen laadunvalvonta (joka vastaa voimassa olevan asetuksen vastaavaa sääntelyä), voidaan katsoa markkinavalvontaa vastaaviksi toimenpiteiksi, joita EU:n markkinavalvonta-asetuksessa edellytetään. Markkinavalvonnan lisäksi nyt ehdotettavassa liikennepolttoaineiden laatuasetuksessa on eräitä pienehköjä velvoitteita, joiden voidaan tulkita liittyvän muuhun viranomaistyöhön kuin markkinavalvontaan, esimerkiksi 9 §:ssä säädetty poikkeuksen myöntäminen polttoaineiden laatuvaatimuksista. Kokonaisuudessaan niin säädöksen mukaiset markkinavalvonta- kuin laadunvalvontatehtävät ovat hyvin pienimuotoisia tehtäviä ja liittyvät toisiinsa siten, ettei aina ole mahdollista selkeärajaisesti erottaa, onko kyseessä markkinavalvonta vai muu säädöksen mukainen valvonta. Tästä syystä olisi tarkoituksenmukaista, että ehdotettavan asetuksen mukainen valvontaviranomainen olisi Suomen ympäristökeskus, joka on jo nimetty ympäristönsuojelulain 24 a §:ssä markkinavalvontaviranomaiseksi tässä asetuksessa tarkoitetuille polttoaineille. Suomen ympäristökeskukselle on osoitettu vuoden 2022 valtion talousarviosta alkaen

yksi henkilötyövuosi (80 000 euroa) nimenomaan tämän valtioneuvoston asetuksen mukaisiin tehtäviin. Markkinavalvontatehtävän ohella tällä samalla yhden henkilötyövuoden voimavaralla on mahdollista hoitaa myös muu nyt ehdotettavan asetuksen mukainen viranomaistyö. Lisäksi Suomen ympäristökeskukselle on osoitettu vuodelle 2022 kertaluontoinen 15 000 euron määräraha sen sekä Tullin ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvontajärjestelmien välisten tietojärjestelmien liittymän rakentamiseen ja toimintatapojen luomiseen.

Liikennepolttoaineiden laadunvalvontaa on hoidettu voimassa olevan liikennepolttoaineiden laatuasetuksen 12 §:n mukaisesti siten, että Tulli on säädetty asetuksen mukaiseksi valvontaviranomaiseksi. Käytännössä Tulli on hoitanut tehtävää ottamalla näytteet polttoaineista sekä analysoimalla ne tullilaboratoriossa. Jatkossa asetuksen mukaisena valvontaviranomaisena toimisi Suomen ympäristökeskus, ja Tullin vastuulle kuuluisivat nykytilaa vastaavasti valvontatehtävinä näytteenottosuunnitelman laatiminen, liikennepolttoaineiden näytteenotto sekä näytteiden analysointi. Näytteenottosuunnitelman laatimisesta ei ole aiemmin säädetty, vaan sen laatiminen on perustunut edellä mainittuun ympäristöministeriön ja Tullin väliseen sopimukseen. Näytteenottosuunnitelmaa ei olisi tarpeen enää erikseen hyväksyttää, kuten tähän saakka ympäristöministeriö on hyväksynyt Tullin laatiman suunnitelman vuosittain. Tulli ja Suomen ympäristökeskus tekisivät yhteistyötä niin näytteenottosuunnitelman laatimisessa kuin muissa polttoaineiden laadunvalvontaa koskevissa tehtävissä toimivaltuuksiensa mukaisesti.

Koska ympäristöministeriön ja Tullin välisestä sopimuksesta luovuttaisiin, tulisi polttoainenäytteiden tuloksia koskevien tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle säätää ehdotettavassa asetuksessa. Asetuksen valvontaa koskevaan pykälään lisättäisiin säännös, jonka mukaan Suomen ympäristökeskus valvoo tämän asetuksen noudattamista ja toimittaa yhteenvedon tässä asetuksessa tarkoitettujen analysoitujen polttoainenäytteiden tuloksista Euroopan komissiolle.

Asetuksessa muutettaisiin hieman huviveneissä käytettäviä polttoaineita koskevaa sääntelyä. Yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain (1307/2007) mukaan yksityisestä huvialuksesta, kuten myös huviveneestä, jossa käytetään dieselöljyä tai moottoribensiiniä lievemmin verotettua tai verotonta polttoainetta, suoritetaan valtiolle polttoainemaksua. Polttoainemaksu kannetaan maksuvelvollisuuden aiheuttaman polttoaineen käytön estämiseksi ja maksuvelvollisuuden aiheuttavan polttoaineen käyttö yksityisessä huvialuksessa on kielletty. Tästä johtuen kevyen polttoöljyn käyttöä koskeva sääntely poistetaan asetuksesta huviveneiden osalta.

Muilta osin ehdotuksella ei muuteta sääntelyä, jolla on toimeenpantu polttoainedirektiivin polttoaineen laadulle asettamia vaatimuksia. Voimassa olevan asetuksen 3–7 §:ssä säädetty bensiinin, dieselöljyn ja muiden nestemäisten polttoaineiden vaatimukset siirretään sellaisenaan ehdotettavaan uuteen asetukseen, lukuun ottamatta edellä mainittua sääntelyä huviveneissä käytettävästä kevyestä polttoöljystä (6 §). Myös voimassa olevan asetuksen polttoaineiden jakelupisteidenmerkintävaatimukset sekä ja määritysmenetelmiä ja näytteenottoa koskevat vaatimukset säilyvät sisällöllisesti muuttumattomina ja siirretään uuteen asetukseen. Siltä osin kuin voimassa olevan

liikennepolttoaineiden laatuasetuksen säännöksiä ei muuteta, niitä koskevat perustellut voimassa olevaan asetukseen liittyvässä perustelumuihistiossa ovat edelleen paikansa pitäviä.

Säännöskohtaiset perustelut

1 §. *Soveltamisala*. Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Säännös vastaisi pääosiltaan voimassa olevan asetuksen 1 §:ää.

Pykälän *1 momentin* mukaan asetusta sovelletaan Suomessa markkinoille luovutettavaan, moottorikäyttöisissä ajoneuvoissa käytettävään moottoribensiiniin ja dieselöljyyn sekä liikkuvissa työkoneissa, maa- ja metsätaloustraktoreissa ja sisävesialuksissa käytettävään dieselöljyyn ja muihin nestemäisiin polttoaineisiin. Momentin suomenkielisessä versiossa säilyisi voimassa olevan säännöksen mukaisesti termi ”markkinoille luovutettava”, sillä tätä termiä on käytetty myös laissa eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä (170/2018), jolla on toimeenpantu polttoaineiden laatudirektiivin polttoaineiden kasvihuonekaasupäästöjä koskevia velvoitteita. Polttoaineiden laatudirektiivissä käytetään termiä ”markkinoille saattaminen”, mutta kansallisessa toimeenpanossa on päädytty termiin ”markkinoille luovuttaminen”. Koska tämän asetuksen mukaisten tuotteiden markkinavalvontaan sovellettaisiin jatkossa EU:n markkinavalvonta-asetusta sekä markkinavalvontalakia, katsottaisiin, että tässä asetuksessa käytetty termi ”markkinoille luovuttaminen” vastaisi EU:n markkinavalvonta-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ”asettamisen saataville markkinoilla” sekä 2 kohdan ”markkinoille saattamisen” määritelmiä. Asiasisällöllisesti ”markkinoille luovuttaminen” ja ”markkinoille saattaminen” vastaavat toisiaan.

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 715/2007 moottoriajoneuvojen tyyppihyväksynnästä kevyiden henkilö- ja hyötyajoneuvojen päästöjen (Euro 5 ja Euro 6) osalta ja ajoneuvojen korjaamiseen ja huoltamiseen tarvittavien tietojen saatavuudesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 595/2009 moottoriajoneuvojen ja moottorien tyyppihyväksynnästä raskaiden hyötyajoneuvojen päästöjen osalta (Euro VI) ja ajoneuvojen korjaamiseen ja huoltamiseen tarvittavien tietojen saatavuudesta ja asetuksen (EY) N:o 715/2007 ja direktiivin 2007/46/EY muuttamisesta sekä direktiivin 80/1269/ETY, 2005/55/EY ja 2005/78/EY kumoamisesta määriteltyjä henkilöautoja ja raskaita ajoneuvoja. Liikkuvalla työkoneella tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1628 liikkuviin työkoneisiin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta määriteltyjä liikkuvia työkoneita. Asetus kattaa myös sisävesialukset. Maa- ja metsätaloustraktorilla tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2000/25/EY maatalous- ja metsätraktoreiden käyttövoimaksi tarkoitettujen moottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen vähentämiseksi toteutettavista toimenpiteistä ja neuvoston direktiivin 74/150/ETY muuttamisesta tarkoitettuja maa- ja metsätaloustraktoreita. Huviveneellä tarkoitettaisiin huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetussa laissa (1712/2015) tarkoitettua huvivenettä.

Pykälän 2 *momentti* vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 2 momentissa säädettyä sillä pienellä muutoksella, että viittaus ajoneuvolakiin (1090/2002) poistettaisiin. Sotilasajoneuvot eivät kuulu enää uuden ajoneuvolain (82/2021) soveltamisalan piiriin.

Pykälän 3 *momentti* vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 3 momentissa säädettyä kuitenkin siten, että kevyen polttoöljyn käytön kieltäminen polttoainemaksusta annetussa laissa (1280/2003) ja yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetussa laissa (1307/2007) todettaisiin selvyuden vuoksi erillisissä virkkeissä. On syytä huomata, että edellä 2 momentissa tarkoitettu tämän asetuksen soveltamisalan rajausta merellä oleviin huviveneisiin ei kuitenkaan vaikuta yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetussa laissa säädettyyn kevyen polttoöljyn käyttökieltoon, jonka osalta vastaavaa rajausta ei ole tehty.

2 §. *Määritelmät.* Pykälässä säädettäisiin asetuksen määritelmistä. Pykälän 1–3 kohtaa muutettaisiin siten, että moottoribensiinin, dieselöljyn ja kevyen polttoöljyn määritelmiin tarkennettaisiin säännöskohtaiset viittaukset lakiin nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta (1472/1994). Kohdassa 3 päivitetäisiin viittaussäännös voimassa olevaan valtioneuvoston asetukseen nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta (1375/2021), minkä lisäksi kohdasta poistettaisiin viittaus huviveneisiin. Kuten 1 §:n 3 momentissa viitataan, yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain (1307/2007, 1 §:n 2 momentti) mukaan maksuvelvollisuuden aiheuttavan polttoaineen käyttö yksityisessä huvialuksessa on kielletty. Maksuvelvollisuus kohdistuu moottoribensiiniä tai dieselöljyä lievemmin verotettuun tai verotomaan polttoaineeseen, joka dieselkäyttöisissä veneissä tarkoittaa dieselöljyä lievemmin verotettua kevyttä polttoöljyä. Sen käyttö on siis kielletty myös tässä asetuksessa tarkoitetuissa huviveneissä, joten viittaus huviveneisiin 3 kohdassa on tarpeeton. Lisäksi säännöksestä kumottaisiin 4–7 kohta tarpeettomina. Moottorikäyttöisen ajoneuvon, liikkuvan työkoneen, sisävesialuksen ja huviveneen määritelmiä ei olisi tarpeen sisällyttää enää määritelmiä koskevaan pykälään, vaan riittävää olisi, että ne on mainittu jo asetuksen 1 §:n soveltamisalaa koskevassa 1 momentissa ja sen perusteluissa.

3 §. *Lyijyllisen moottoribensiinin laatuvaatimukset.* Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 3 §:ää, jonka mukaan lyijyllisen moottoribensiinin markkinoille luovuttaminen on kielletty.

4 §. *Lyijyttömän moottoribensiinin laatuvaatimukset.* Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 4 §:ää, jonka mukaan säännöksen mukaan markkinoille luovutettavan lyijyttömän moottoribensiinin tulee täyttää liitteen taulukon I mukaiset laatuvaatimukset.

5 §. *Dieselöljyn laatuvaatimukset.* Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 5 §:ää, ja sen mukaan markkinoille luovutettavan dieselöljyn tulee täyttää liitteen taulukon II mukaiset laatuvaatimukset.

6 §. *Muiden nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuusvaatimus.* Pykälä vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevan asetuksen 6 §:ää, jossa asetetaan rajoituksia muille nestemäisille polttoaineille kuin moottoribensiinille tai dieselöljylle. Viittaus huviveneisiin poistettaisiin kuitenkin pykälän 1 *momentista* Kuten 2 §:n perusteluissa todetaan, kevyen polttoöljyn käyttö yksityisessä huvialuksessa on kielletty. Huviveneitä

koskisi nyt ehdotettavassa asetuksessa vain 6 §:n 3 momentin mukainen muun kuin 3 tai 4 §:ssä sekä 1 momentissa tarkoitetun nestemäisen polttoaineen rikkipitoisuusraja.

7 §. *Metalliset lisäaineet.* Pykälä vastaisi sisällöllisesti voimassa olevan asetuksen 7 §:ää.

8 §. *Polttoaineiden jakelupisteiden merkitseminen ja tietojen antaminen kuluttajille.* Pykälää täsmennettäisiin siten, että 1 momenttiin lisättäisiin, että polttoaineen jakelija on vastuussa liitteen taulukoissa I ja II tarkoitetun moottoribensiinin ja dieselöljyn jakelupisteiden merkitsemisestä. Merkintöjä valvoisi asetuksen mukainen valvontaviranomainen eli Suomen ympäristökeskus.

9 §. *Poikkeuksen myöntäminen.* Pykälässä säädettäisiin poikkeuksen myöntämisestä asetuksen mukaisista velvoitteista. Pykälää muutettaisiin suhteessa voimassa olevaan säännökseen siten, että siitä poistettaisiin maininta ympäristöministeriöstä poikkeuksen myöntäjänä ja pykälän 1 momentissa vain viitattaisiin tältä osin voimassa olevaan ympäristönsuojelulakiin. Säännöksen mukaan poikkeusta voi hakea ympäristönsuojelulain 218 §:n nojalla, ja poikkeus voidaan myöntää polttoaineen valmistajalle, maahantuojalle taikka muulle polttoaineen markkinoille luovuttajalle 4–6 §:n mukaisista laatuvaatimuksista. Säännöksen 2 momentin mukaan poikkeus voitaisiin myöntää enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan, jos Euroopan komissio on hyväksynyt poikkeuksen. Ehdotettavaan 9 §:ään ei otettaisi mukaan voimassa olevan pykälän 2 momentin 1 ja 2 kohtien kaltaista sääntelyä, sillä näistä poikkeamisen ehdoista säädetään ympäristönsuojelulain 218 §:n 1 momentissa. Myöskään ei olisi tarpeen säätää enää voimassa olevan asetuksen 10 §:n mukaisesti poikkeuksen hakemisesta.

10 §. *Määrittämenetelmät, laaduntarkkailujärjestelmä ja näytteenotto.* Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 11 §:ää. Siinä säädettäisiin määrittämenetelmistä, laaduntarkkailujärjestelmistä ja näytteenotosta. Pykälän 1 momentissa säädetään niistä standardeista, joiden mukaisia analyysimenetelmiä käytetään moottoribensiinin ja dieselöljyn vaatimustenmukaisuuden analysoinnissa. Pykälän 2 momentissa puolestaan säädetään niistä standardeista, joita noudatetaan moottoribensiinin ja dieselöljyn laaduntarkkailujärjestelmissä sekä kun jakeluasemilta ja varastoilta otetaan polttoainenäytteitä. Säännöksen 3 momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen 11 §:n 3 momenttia.

11 §. *Valvonta.* Jatkossa valtioneuvoston asetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena toimisi Suomen ympäristökeskus, joka pykälän 1 momentin mukaan valvoisi asetuksen noudattamista, sekä toimittaisi tarpeelliset tiedot tässä asetuksessa tarkoitetuista analysoiduista polttoainenäytteistä Euroopan komissiolle. Jatkossa Suomen ympäristökeskus vastaisi siitä, että liikennepolttoainedirektiivin 8 artiklan 4 kohdan mukainen jäsenvaltioiden velvollisuus toimittaa komissiolle edellistä kalenterivuotta koskeva tiivistelmänsä vuosittain 30 päivään kesäkuuta mennessä toteutetaan. Suomen ympäristökeskus toimisi myös pykälän 3 momentin mukaan tämän asetuksen mukaisten tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena siten kuin siitä säädetään ympäristönsuojelulain 24 a §:n 2 momentissa ja 24 b §:ssä.

Ehdotettavan pykälän 2 momentissa säädettäisiin Tullin tehtävistä. Tullin tehtävänä olisi laatia näytteenottosuunnitelma tässä asetuksessa säädetyille liikennepolttoaineille siten, että näytteenotto on riittävän edustavaa. Lisäksi Tullin tulisi järjestää näytteenotto ja ottaa edustava määrä näytteitä polttoaineiden varastoilta ja jakeluasemilta sekä analysoida näytteet. Tulli toimittaa alustavat tiedot analysoiduista näytteistä sekä yhteenvedoraportin ja sen liitteenä yksityiskohtaiset valvontatiedot. Tulli toimittaisi tiedot tuloksista Suomen ympäristökeskukselle. Näytteenotto- ja analysointitehtävissä Tullilla olisi rooli tämän asetuksen mukaisessa valvonnassa ympäristönsuojelulain 24 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Tullin toimivaltuuksista näissä tehtävissä säädetään lain 172 §:ssä (tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus).

12 §. *Voimaantulo.* Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 28.11.2022.

13 §. *Siirtymäsäännös.* Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 14 §:n 1 momenttia. Voimassa olevan asetuksen 2 momentti ei enää olisi tarpeen, sillä siinä esitetyt määräajat ovat umpeutuneet jo aiemmin.

Liite. Liitteen taulukot I ja II vastaisivat voimassa olevan asetuksen liitteen vastaavia taulukoita.

Moottoribensiinin laatuvaatimuksia koskevan liitteen taulukon I mukaan enimmäishöyrynpaine ajalla 1.6.–31.8. on 70,0 kPa. Tämä perustuu polttoaineiden laatudirektiivin 3 artiklan 4 ja 5 kohdan nojalla Euroopan komission Suomelle myöntämään oikeuteen poiketa direktiivin liitteen 1 mukaisesta höyrynpainerajasta kesäkaudelle (60 kPa). Euroopan komissio on antanut 9.8.2022 täytäntöönpanopäätöksen (C(2022) 5591 final), jonka mukaan Suomessa saadaan saattaa markkinoille kesäkuukausina (1.6.–31.8.) 31.12.2030 saakka bensiiniä, jonka enimmäishöyrynpaine on 70 kPa.

4 EHDOTUKSEN VAIKUTUKSET

Valtioneuvoston asetus annettaisiin kokonaan uudelleen, mutta sen liikennepolttoaineita koskevaa sisältöä, muun muassa polttoaineiden laatuvaatimuksia, ei kuitenkaan muutettaisi. Tästä syystä ehdotuksen vaikutukset liittyisivät lähinnä viranomaisiin, koska keskeisimmät muutokset liittyvät viranomaisvastuiden täsmentämiseen lainsäädännössä.

Vaikutukset viranomaisiin

Ehdotus vaikuttaisi Suomen ympäristökeskuksen tehtäviin. Tullin tehtävien sääntelyä täsmennettäisiin. Asetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena olisi jatkossa Suomen ympäristökeskus, joka vastaisi asetuksen mukaisista liikennepolttoaineiden vaatimustenmukaisuutta koskevista tehtävistä. Käytännössä tehtävät olisivat pienimuotoisia, sillä ympäristönsuojelulain 24 a §:ssä säädettyjen markkinavalvontatehtävien lisäksi ehdotetun asetuksen viranomaistehtäviin kuuluisi jakeluasemien merkintöjen tarkastamista, kansalaisten neuvontaa, liikennepolttoainedirektiivin mukaisten tietojen toimittaminen Euroopan komissiolle, sekä toimenpiteisiin ryhtyminen silloin, jos vaatimustenvastaisuuksia ilmenisi. Markkinavalvontatehtävistä sääntämisen yhtey-

dessä Suomen ympäristökeskukselle on osoitettu yksi henkilötyövuosi tähän tehtävään, mikä on katsottu riittäväksi voimavaraksi tehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Tullin tehtävissä tai työmäärissä ei arvioida tapahtuvan olennaisia muutoksia. Tullin rooli ehdotettavassa asetuksessa tarkentuisi. Tulli vastaisi liikennepolttoaineiden näytteenottosuunnitelman laatimisesta sekä näytteenotosta ja näytteiden analysoinnista, ja näihin jo nykyisin Tullilla oleviin tehtäviin ei ehdoteta muutoksia. Tullille on osoitettu rahoitus tämän tehtävän hoitamiseen jo vuonna 2003.

Suomen ympäristökeskuksen ja Tullin olisi jatkossa tehtävä yhteistyötä tämän asetuksen mukaisten tehtävien asianmukaisen hoitamisen varmistamiseksi.

5 EHDOTUKSEN VALMISTELU

Ehdotusta on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä.

Asetusehdotuksen lausuntokierros pidettiin 20.9.–11.10.2022, ja siitä annettiin 2 lausuntoa. Lausujina olivat Suomen ympäristökeskus ja Tulli.

Suomen ympäristökeskus kannatti lausunnossaan tavoitetta selkeyttää asetuksessa viranomaisten toimivallat sekä valvontaviranomaisena että näytteenottosuunnitelman laatijana, polttoainenäytteiden ottajana ja näytteiden analysoijana. Se arvioi liikennepolttoaineiden laadunvalvonnan raportoinnin Euroopan komissiolle sulautuvan luontevasti markkinavalvonnan rinnalle. Suomen ympäristökeskus myös tuki ehdotusta Tullin roolin säilyttämisestä näytteiden otossa ja analysoinnissa. Suomen ympäristökeskus katsoi, että sen vastuulle tulisi uudessa asetuksessa valvontaviranomaisen roolissa myös polttoaineiden jakelupisteiden merkitsemisen valvonta asetusehdotuksen 8 §:n mukaisesti. Suomen ympäristökeskus korosti lausunnossaan määrärahojen riittävyyden tarkistamista lisääntyvien tehtävien johdosta.

Tulli totesi lausunnossaan laadunvalvontakohteista koskevasta näytteenottosuunnitelmasta, että sen laatimisesta ja laatijasta ei ole aiemmin säädetty, mutta Tulli on sen vuosittain laatinut. Taustana on ollut Tullin näkemyksen mukaan sen aiempi rooli valmisteveronkannosta vastaavana viranomaisena. Aiemmin suunnitelman laatiminen on soveltunut varsin hyvin Tullin tehtäväkenttään, kun samoja toimijoita on tarkastettu valmisteveronäkökulmasta. Valmisteverotuksen siirryttyä pois Tullilta vuonna 2017 on Tullin mukaan kohteiden valinnassa ollut haasteita, koska Tulli ei enää tiedä, missä polttoaineita varastoidaan. Polttoaineverastointi on Tullin käsityksen mukaan ympäristönsuojelulain mukaista luvanvaraista toimintaa ja jakeluasemia koskee rekisteröintivelvoite, joten reaaliaikainen tieto laadunvalvontakohteina olevista toimijoista olisi parhaiten hyödynnettävissä ympäristöhallinnon omilla virastoilla kuten Suomen ympäristökeskuksella. Tulli pitää tehokkaimpana tapana, että Suomen ympäristökeskus osoittaisi laadunvalvontakohteet Tullille samassa yhteydessä kuin Suomen ympäristökeskus markkinavalvontaviranomaisena tekee riskianalyysiä polttoainetoimijoista ja valitsee markkinavalvontaa koskevat näytekohteet Tullille. Vuosittaiseen näytteenottosuunnitelman laatimiseen käytetään Tullin arvion mukaan vain muutamia henkilötyöpäiviä. Jos Tulli kuitenkin laatisi näytteenottosuunnitelman, tulisi Tullin lausunnon mukaan sillä olla tieto kaikista toimijoista ja

varastoiduista tuotteista, jota varten se ehdottaa säädettäväksi esimerkiksi jonkinlaisen ilmoitusvelvollisuuden polttoainetoimijoille.

Lausunnossaan Tulli huomautti myös, että vaikka se ei tee päätöksiä analysoinnin tuloksena, niin Tullin näkemyksen mukaan näytteenotto ja näytteiden analysointi ovat nimenomaisesti valvontaa. Tulli ehdottaa siksi, että perustelumuihistiosta poistetaan toteamus siitä, ettei Tulli toimisi valvontaviranomaisena. Tullin mukaan asialla voi olla myös vaikutuksia Tullin toimivaltuuksiin. Lisäksi Tulli piti epäselvänä, mitä perustelumuihistiossa 11 §:n perusteluissa tarkoitetuilla ”tarkkailutehtävillä” tarkoitetaan. Tulli ehdotti myös liitteen II taulukon termin ”haihtunut” (engl. evaporated) korvaamista termillä ”saanto” (engl. recovered) vastaamaan paremmin polttoaineiden laatudirektiivin sekä viitestandardin EN 590 sanamuotoa.

Ympäristöministeriö katsoo, että laadunvalvontakohteiden näytteenottosuunnitelman laatiminen sopii jatkossakin parhaiten Tullin tehtäväksi, jolla on asiasta kokemusta ja osaamista. Tietojenvaihto Tullin ja Suomen ympäristökeskuksen välillä on keskeistä jatkossakin muun muassa mahdollisista asetuksen mukaisista valvontakohteista. Jatkossa työnjakoa voidaan tarkastella uudelleen, jos siihen ilmenee tarvetta. Suomen ympäristökeskuksen uusi tehtävä asetuksen valvonnassa sopii markkina- ja valvontatehtävän yhteyteen ja asiaan on varattu jo edellä perusteluissa mainitulla tavalla määräraha. Lausuntopalautteen perusteella perustelumuihistion tekstejä täydennettiin ja tarkennettiin erityisesti Tullin valvontaroolin osalta. Asetuksen liitteen taulukkoon II muutettiin tislaukosta koskevat tiedot muotoon ”95 % v/v haihtunut saanto” ja ”saanto tasolla 180 °C”. Näin ne vastaavat paremmin direktiivin ja edellä mainitun standardin sanamuotoja.

Jatkovalmistelussa huviveneitä koskevaa sääntelyä tarkennettiin koskemaan vain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua polttoainetta.

6 ASETUKSEN VOIMAANTULO

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan marraskuussa 2022.